

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПТНЗ

Максименко Олена Георгіївна

к. психол. н., зав. кафедри ПШПО

ІПО ІПП УМО (м. Донецьк)

Початок ХХІ століття характеризується розвитком науково-технічного прогресу. Відповідно до тенденцій у галузі наукових досліджень цей процес буде тривалим і приведе до глибоких соціально-економічних зрушень. Науково-технічне зростання, демократизація і гуманізація суспільства не можливі без всебічної активізації творчих сил та активності людини, без кардинальної зміни її місця і ролі у житті суспільства, без високого рівня освіти. У законі України «Про освіту» підкреслюється, що освіта – це основа духовного, соціального, економічного та культурного розвитку суспільства і держави.

Сучасний розвиток науково-технічного прогресу і відповідно суспільства в цілому передбачає наявність високоосвічених професіоналів у всіх галузях виробництва та різних сферах життєдіяльності людини. Тому актуальним є питання не тільки підготовки кваліфікованих фахівців, але й постійного удосконалення їх рівня, підтримка протягом всього життя. Останнє можна здійснити тільки за умови неперервної самоосвітньої діяльності людини, яка спрямована на досягнення певних особистісно значущих освітніх цілей.

Система безперервної освіти – відкрита. Вона являє собою комплекс засобів і процесів формування приватних як професійних, так і поза професійних потреб – запитів матеріального і духовного виробництва. Це верхня ланка системи безперервної освіти, яка забезпечує всебічний розвиток навчання і самоосвіти особистості з моменту одержання диплома фахівця і до кінця професійного життя, тобто охоплює найтриваліший та соціально найцінніший період активності людини.

По новому осмислюючи процес освіти й виховання підростаючого покоління в умовах переходу держави на ринкові відносини необхідно відзначити

значне підвищення попиту на кваліфікацію, мобільність, самостійність, ініціативу та конкурентну здатність людини праці. Ці якості майбутнього кваліфікованого робітника повинні формуватись у навчальному процесі.

Підвищення ролі професійно-технічної освіти у вирішенні соціально-економічних проблем суспільства ускладнює завдання навчання та виховання майбутніх робітників і потребує якісних змін у діяльності професійно-технічних училищ і насамперед більш високого рівня підготовки педагогічних працівників. У цих умовах актуальною є проблема професійного вдосконалення психолого-педагогічної майстерності і компетентності педагогічних кадрів ПТНЗ.

Згідно з концепцією Державного стандарту професійної освіти України «Основним напрямком у вирішенні завдань професійно-технічного навчання є формування якісно нового типу педагога з професійної підготовки, який органічно поєднує функції викладача і майстра виробничого навчання, що сприяє подоланню розриву у формах і методах між теоретичним та практичним навчанням. Такий педагог має достатню інженерну підготовку, володіє знаннями з основ педагогіки, психології, а також має високий рівень робітничої кваліфікації з відповідної професії» [5 с.4].

Один із головних чинників забезпечення якості професійно-технічної підготовки – якість підготовки педагогічних працівників для системи ПТО. На наш погляд, вдосконалення педагогічних кадрів ПТНЗ повинно бути реалізовано в двох загальних напрямках – психологічному і педагогічному, які між тим, не можливо розглядати порізно, а лише в єдності та спільності цілей і завдань.

Педагогічний напрямок дослідної роботи торкається проблем, які проголошені в стратегічному документі – Національній доктрині розвитку освіти, спрямовані на новий тип гуманістично-інноваційної освіти, її конкурентоспроможність в європейському та світовому освітньому просторі, формування покоління молоді, здатного робити особистісний вибір, набувати вмінь, навичок продуктивної та творчої праці. Не можливо обійти стороною і процес виховання сучасної молоді, вважаємо, що знання в аспекті духовно-морального розвитку особистості дають допомогу при створенні умов, які

забезпечують ефективність професійної підготовки кваліфікованих робітників для галузей економіки, малого й середнього підприємництва з урахуванням потреб ринку праці. Питання активизації навчального процесу остається одним із найважливіх напрямків в роботі ПТНЗ. Разом з тим, він наповнюється новим змістом: використання сучасних комп'ютерних і педагогічних технологій в процесі навчання. Окремим питанням стоїть продуктивна діяльність педагогічного працівника ПТНЗ, спрямованість якої залежить від рівня мотивації особистості.

Психологічний напрямок охоплює велику кількість проблем, які стосуються, перш за все, питань створення позитивного соціально-психологічного клімату. Особливість педагогічної праці полягає в тому, що індивідуальні знання, зусилля й досвід дають ефективний результат лише за умови їх узгодження з діями всього педагогічного колективу, підтримки адміністрації, спрямування на досягнення нової мети. Колектив із високим рівнем моральної та педагогічної культури (особистої та колективної) працює злагоджено, досягаючи високих результатів. Саме тому необхідною умовою для досягнення поставленої мети є впровадження методів корекції соціальних стосунків, розвиток соціально-перцептивного інтелекту педагогічних працівників, навиків рефлексії та самоаналізу, загальної комунікативної культури, вміння саморегулювати емоційний стан, що забезпечує подолання конфліктів серед педагогів і учнів ПТНЗ. Ефективне навчальне середовище починається з особливостей управління ПТНЗ, тому проблеми керівництва є обов'язковою ланкою в системі психолого-педагогічного вдосконалення. Важливим моментом на сьогодні є проблема емоційного вигорання педагогічних працівників, яку ще слід досліджувати і шукати шляхи психологічного самозахисту педагога.

Враховуючи актуальність зазначених проблем, пропонуємо тему науково-дослідницької роботи: «Психолого-педагогічні особливості професійного вдосконалення кадрового потенціалу ПТНЗ».

Об'єкт дослідження – процес професійного вдосконалення кадрового потенціалу ПТНЗ.

Предмет дослідження – психолого-педагогічні особливості професійного вдосконалення кадрового потенціалу ПТНЗ.

Мета дослідження – визначення психолого-педагогічних особливостей професійного вдосконалення кадрового потенціалу ПТНЗ, з урахуванням сучасних вимог до процесу навчання, виховання і розвитку особистості в закладах професійної освіти.

Напрямки науково-дослідницької роботи.

1. Особливості психологічної самодепривації психіки суб'єкта у процесі онтогенезу особистості (О. Г. Максименко).
2. Мотивація продуктивної професійної діяльності педагога-менеджера (Т. Л. Савустьяненко, Н. В. Верченко).
3. Попередження та подолання синдрому професійного вигорання ПП ПТНЗ. (Пашкова Н.В.).
4. Акмеологічний підхід до професійного вдосканалення кадрового потенціалу ПТНЗ (Е. О. Самоґаєва).
5. Комуникативна компетентність педагогів ПТНЗ (З. І. Єрмакова).
6. Спрямування діяльності педагогічних працівників ПТНЗ на духовно-моральне становлення особистості учнів (Т. В. Волченська).
7. Застосування електронних засобів навчання на курсах підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників (Л. Є. Коваль, В.Є.Харагірло).
8. Психологічні чинники профілактики конфліктів у педагогічному процесі ПТНЗ (Н. Г. Торба).

Таким чином, науково-дослідницька робота кафедри охоплює різноманітні проблеми сучасного професійно-технічного закладу:

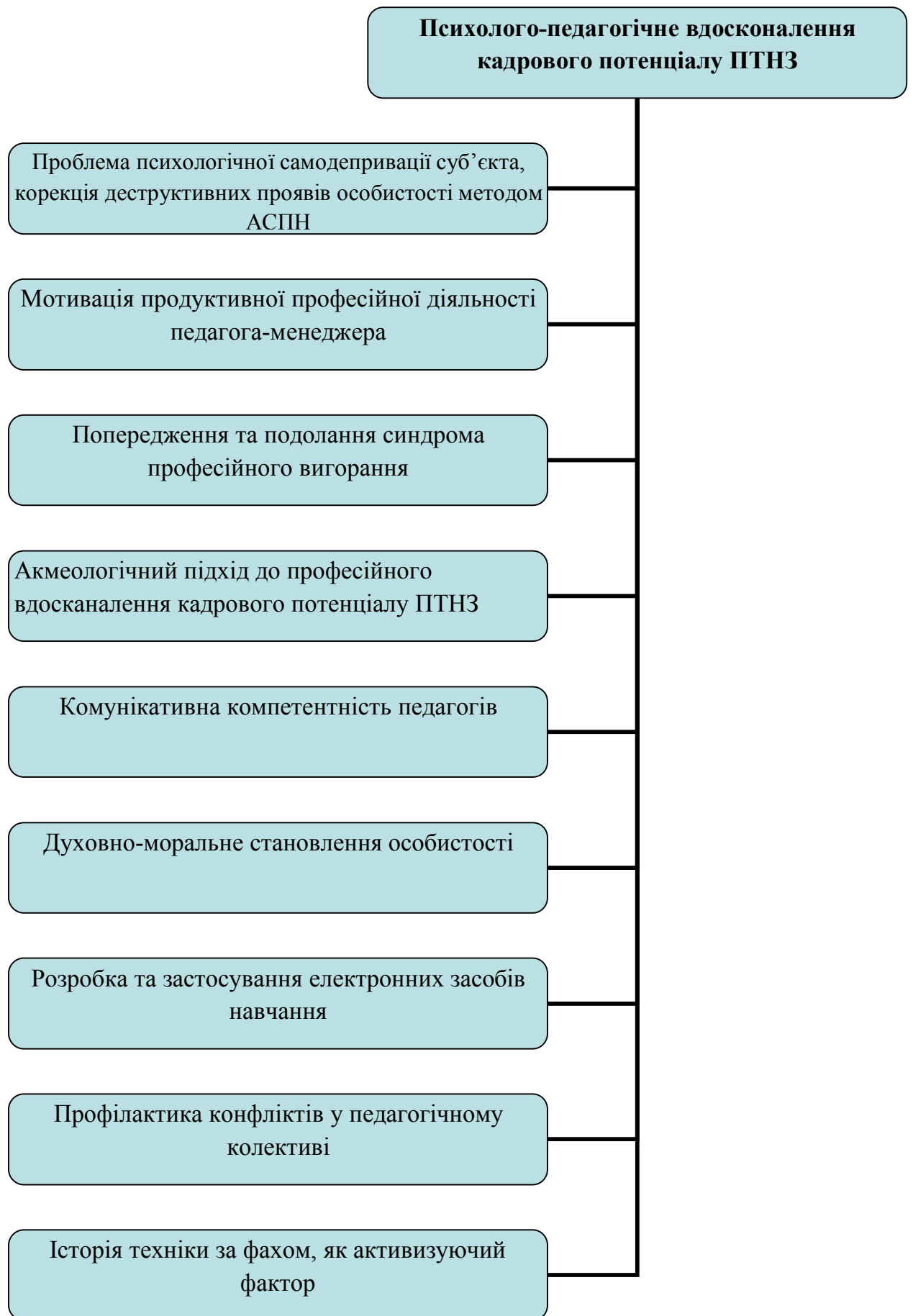

Рис. 1 Напрямки розкриття проблеми вдосконалення кадрового потенціалу ПТНЗ

Висновки. На наш погляд, науково-дослідницька робота полягає в розробці новітніх технологій щодо процесу психолого-педагогічного вдосконалення кадрового потенціалу ПТНЗ, модернізації професійної освіти в умовах підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників, видання навчально-методичної літератури, впровадження іноваційних заходів з розвитку особистості педпрацівника, проведення тренінгів, консультацій, науково-практичних семінарів та конференцій з визначеної проблеми, видання колективної монографії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І.Д. Законопростір сучасного виховного процесу // Педагогіка і психологія. – 2004. - № 1, 2.
2. Гірняк А. Експериментальні дослідження ефективності модульно-розвивального підручника у процесі навчального заняття // Психологія і суспільство. – 2007. – №2. – С.69-84.
3. Громова Т. Критерии и оценки качества образования // Директор школы. – 2006. - №5. – С. 51-55.
4. Домінський О. Технікуми та коледжі в освітній системі України // Педагогіка професійної освіти. – 2004. - №3. – С.137-145.
5. Концепція розвитку професійно-технічної освіти в Україні // Освіта України. – 7-14 липня. – 2004. С. 3.
6. Національна доктрина розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. - № 347/2002.
7. Погляди на родинне виховання // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2007. - №1-2. – С.168-175.
8. Щуркова Н.Е. Прикладная педагогика воспитания. – СПб: Питер, 2004. – 366 с.